

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัญหาการจัดการศึกษาแผนกธรรม สำนักเรียนขนาดเล็ก จังหวัดลำพูน จากแบบสอบถามที่ได้รับคืนที่มีข้อมูลสมบูรณ์ สามารถนำมาวิเคราะห์ได้ และนำเสนอผลการวิเคราะห์เป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังแสดงในตารางที่ 2

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการศึกษาแผนกธรรม สำนักเรียนขนาดเล็ก จังหวัดลำพูน ดังแสดงในตารางที่ 3 - 7

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการศึกษาแผนกธรรม สำนักเรียนขนาดเล็ก จังหวัดลำพูน จำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ดังแสดงในตารางที่ 8 - 12

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาแผนกธรรม สำนักเรียนขนาดเล็ก จังหวัดลำพูน จากแบบสอบถามปลายเปิด

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 2 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน (N = 257)	ร้อยละ
1. สถานภาพ		
พระภิกษุ	211	82.10
สามเณร	46	17.90
2. ตำแหน่ง		
ผู้บริหาร	57	22.17
ครูผู้สอน	200	77.83
3. ประสบการณ์ในการสอนแผนกธรรม		
1-5 ปี	126	49.02
6-10 ปี	55	21.40
มากกว่า 10 ปี	76	29.58
4. ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง		
1-5 ปี	152	59.14
6-10 ปี	48	18.67
มากกว่า 10 ปี	57	22.19
5. วุฒิการศึกษาทางธรรม		
นักธรรมตรี	2	0.77
นักธรรมโท	5	1.95
นักธรรมเอก	250	97.28

ตารางที่ 2 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน (N = 257)	ร้อยละ
6. วุฒิการศึกษาทางบาลี		
ไม่มี	184	71.60
เปรียญตรี	38	14.79
เปรียญโท	32	12.45
เปรียญเอก	3	1.16
7. วุฒิการศึกษาทางโลก		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	148	57.59
ปริญญาตรี	89	34.63
สูงกว่าปริญญาตรี	20	7.78

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 257 รูป มีสถานภาพเป็นพระภิกษุ จำนวน 211 รูป (ร้อยละ 82.10) และสามเณรจำนวน 46 รูป (ร้อยละ 17.90)

ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นผู้บริหารจำนวน 57 รูป (ร้อยละ 22.17) และครูผู้สอน จำนวน 200 รูป (ร้อยละ 77.83)

ประสบการณ์ในการสอนแผนกธรรมของผู้ตอบแบบสอบถาม มีประสบการณ์ 1-5 ปี จำนวน 126 รูป (ร้อยละ 49.02) มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี จำนวน 76 รูป (ร้อยละ 29.58) และมีประสบการณ์ 6 - 10 ปี จำนวน 55 รูป (ร้อยละ 21.40)

ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม ดำรงตำแหน่งระหว่าง 1-5 ปี จำนวน 152 รูป (ร้อยละ 59.14) ดำรงตำแหน่ง มากกว่า 10 ปี จำนวน 57 รูป (ร้อยละ 22.19) และดำรงตำแหน่ง 6 - 10 ปี จำนวน 48 รูป (ร้อยละ 18.67)

วุฒิการศึกษาทางธรรมของผู้ตอบแบบสอบถาม นักรรรมเอก จำนวน 250 รูป (ร้อยละ 97.27) นักรรรมโท จำนวน 5 รูป (ร้อยละ 1.94) และนักรรรมตรี จำนวน 2 รูป (ร้อยละ 0.77)

วุฒิการศึกษาทางบาลีของผู้ตอบแบบสอบถาม ไม่มีวุฒิการศึกษาทางบาลี จำนวน 184 รูป (ร้อยละ 71.59) เปรียญตรี จำนวน 38 รูป (ร้อยละ 14.78) เปรียญโท จำนวน 32 รูป (ร้อยละ 12.46) และ เปรียญเอก จำนวน 3 รูป (ร้อยละ 1.17)

วุฒิการศึกษาทางโลกของผู้ตอบแบบสอบถาม วุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 148 รูป (ร้อยละ 57.59) วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 89 รูป (ร้อยละ 34.63) และ วุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 20 รูป (ร้อยละ 7.78)

กองหอสมุด
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการศึกษาแผนกธรรม สำนักเรียนขนาดเล็ก จังหวัดลำพูน

ตารางที่ 3 สภาพปัญหาการจัดการศึกษาในงานวิชาการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร
และครูผู้สอน

ข้อที่	สภาพการจัด	ระดับความเห็นว่าเป็นปัญหา		แปลค่า
		μ	σ	
1.	หลักสูตรนักเรียนแต่เดิมมีไว้เพื่อการศึกษา พระธรรมวินัยสำหรับนักบวชเท่านั้นและ หลักสูตรไม่ได้รับการปรับปรุง ให้ สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน	4.07	0.91	มาก
2.	เนื้อหาหลักสูตรนักเรียนบางส่วนลึกซึ้งเกิน กว่าที่ผู้เรียนอายุน้อยจะสามารถศึกษาได้	3.85	0.92	มาก
3.	ภาษาที่ใช้ในหลักสูตรนักเรียนเป็นภาษา ที่ยากต่อการเข้าใจ ของผู้เรียน	3.66	10.7	มาก
4.	หลักสูตรนักเรียน ในปัจจุบันอนุญาต ให้ คฤหัสถ์มาเรียน ได้ทำให้การสอนนักเรียน มีความศักดิ์สิทธิ์น้อยลง	3.09	1.39	มาก
5.	ปัจจุบันผู้เรียนส่วนใหญ่จะเรียนทั้งหลักสูตร นักเรียนและหลักสูตรวิชาสามัญควบคู่กัน ไปจึงไม่สามารถเรียนรู้วิชานักธรรมได้ อย่างลึกซึ้งได้	3.85	0.99	มาก
6.	ปัจจุบัน มีการเรียนการสอนวิชานักธรรม เพียง 3-5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์จึงไม่สามารถ สอนให้ครบเนื้อหา ตามหลักสูตรนักเรียนได้	4.12	0.89	มาก
7.	ผู้เรียนไม่สนใจเรียนหลักสูตรวิชานักธรรม เพราะไม่สามารถเทียบโอน ได้สูงเหมือนกับ สมัยก่อน	4.05	0.94	มาก

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อที่	สภาพการจัด	ระดับความเห็นว่าเป็นปัญหา		แปลค่า
		μ	σ	
8.	ปัจจุบันจัดการเรียนการสอนวิชาสามัญมากกว่าวิชานักธรรมเป็นอย่างมากทำให้ความสำคัญของการศึกษานักธรรมลดต่ำลงมาก	4.11	0.86	มาก
9.	นักเรียนไม่สนใจวิชานักธรรม เพราะยากที่จะเรียนให้ได้ผล	3.85	0.92	มาก
10.	การสอนของครูผู้สอนขาดความสม่ำเสมอ เพราะครูผู้สอนต้องปฏิบัติกิจของสงฆ์ตามปกติ	3.82	0.95	มาก
11.	นักเรียนให้ความสำคัญการเรียนวิชาสามัญมากกว่าวิชานักธรรม เพราะสามารถใช้วิชาสามัญเป็นประโยชน์กับชีวิตในอนาคตได้มากกว่า	4.26	0.81	มาก
12.	การเรียนวิชานักธรรมใช้เวลาช่วงสั้น ๆ ประมาณ 5-6 เดือน จึงขาดความลึกซึ้งในความรู้ที่จะไปสอนนักธรรม	3.98	0.87	มาก
13.	การเรียนวิชานักธรรมยังใช้วิธีการท่องจำเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้นักเรียนเบื่อหน่ายขาดความกระตือรือร้นในการเรียน	3.81	1.02	มาก
14.	ครูผู้สอนวิชานักธรรมส่วนหนึ่งไม่มีคุณภาพ เพราะไม่มีเกณฑ์มาตรฐานกำหนดคุณสมบัติครูผู้สอนนักธรรมที่เหมาะสม	3.86	0.95	มาก
15.	ครูผู้สอนวิชานักธรรมขาดความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะสอนให้ผู้เรียนมีความรู้ตามหลักสูตรอย่างแท้จริง	3.81	1.01	มาก
16.	ขาดกระบวนการพัฒนาครูผู้สอนแผนกธรรมอย่างต่อเนื่อง	3.93	0.90	มาก

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อที่	สภาพการจัด	ระดับความเห็นว่าเป็นปัญหา		แปลค่า
		μ	σ	
17.	ไม่มีการประชุมสัมมนาเพื่อปรับปรุง แก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอน วิชานักธรรม	3.96	0.95	มาก
18.	คณะสงฆ์ไม่มีการติดตามตรวจสอบหรือ นิเทศการเรียนการสอนนักธรรม	3.96	0.95	มาก
19.	ในกระบวนการวัดผลการสอบนักธรรมยัง ขาดมาตรฐานที่จะวัดผลสัมฤทธิ์การเรียน ได้อย่างแท้จริง	3.97	0.97	มาก
20.	การตัดสินใจตัดสินได้ตกในผลการสอบหลักสูตร นักธรรมขาดความจริงจัง ส่วนหนึ่ง สอบผ่านทั้ง ๆ ที่ไม่มีความรู้	4.15	1.01	มาก
	เฉลี่ย	3.91	0.96	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นว่า การจัดการศึกษา ในงานวิชาการโดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.91$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีปัญหามาก 3 ลำดับแรก คือ นักเรียนให้ความสำคัญการเรียนวิชาสามัญมากกว่าวิชานักธรรม เพราะสามารถใช้วิชาสามัญเป็นประโยชน์กับชีวิตในอนาคตได้มากกว่า ($\mu = 4.26$) การตัดสินใจตัดสินได้ตกในผลการสอบหลักสูตรนักธรรมขาดความจริงจัง ส่วนหนึ่งสอบผ่านทั้ง ๆ ที่ไม่มีความรู้ ($\mu = 4.15$) และปัจจุบัน มีการเรียนการสอนวิชานักธรรมเพียง 3-5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์จึงไม่สามารถสอนให้ครบเนื้อหา ตามหลักสูตรนักธรรม ได้ ($\mu = 4.12$) ส่วนกิจกรรมที่มีปัญหามากเป็นลำดับสุดท้าย คือ การเรียนวิชานักธรรมใช้เวลาช่วงสั้น ๆ ประมาณ 5-6 เดือน จึงขาดความลึกซึ้งในความรู้ที่จะไปสอบนักธรรม และครูผู้สอนผู้สอนวิชานักธรรมขาดความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะสอนให้ผู้เรียนมีความรู้ตามหลักสูตรอย่างแท้จริง ($\mu = 3.81$)

ตารางที่ 4 สภาพปัญหาการจัดการศึกษาในงานงบประมาณ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอน

ข้อที่	สภาพการจัด	ระดับความเห็นว่าเป็นปัญหา		แปลค่า
		μ	σ	
1.	เงินอุดหนุนรายหัว จำนวนน้อยเกินไปไม่เพียงพอต่อการนำมาใช้ในการจัดการศึกษา	4.20	0.90	มาก
2.	บางโรงเรียนมีนักเรียนน้อยมาก การจัดสรรงบประมาณตามรายหัวไม่เหมาะสมควรมีเกณฑ์ขั้นต่ำ	4.01	0.90	มาก
3.	การหาเงินนอกงบประมาณจากการบริจาคทำบุญบางท้องที่หาได้ยาก	4.05	0.93	มาก
4.	ค่านิตยภัต / ค่าตอบแทนการสอนมีจำนวนน้อยไม่จูงใจ ให้ครูผู้สอนมีความตั้งใจในการสอน	4.00	1.00	มาก
5.	ไม่มีระบบการจัดทำบัญชีรับ-จ่ายเงินในการจัดการศึกษาที่สามารถตรวจสอบได้	3.87	1.00	มาก
6.	การได้รับงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษามีความล่าช้า	4.10	0.91	มาก
7.	ไม่มีการประชุมสัมมนาหรือดำเนินการของคณะสงฆ์เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงบประมาณการจัดการศึกษา	4.05	0.87	มาก
เฉลี่ย		4.04	0.93	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นว่า การจัดการศึกษาในงานงบประมาณ โดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.04$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่ากิจกรรมที่มีปัญหามาก 3 ลำดับแรก คือ เงินอุดหนุนรายหัวจำนวนน้อยเกินไปไม่เพียงพอต่อการนำมาใช้ในการจัดการศึกษา ($\mu = 4.20$) การได้รับงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษามีความล่าช้า ($\mu = 4.10$) และการหาเงินนอกงบประมาณจากการบริจาคทำบุญบางท้องที่หาได้ยาก ไม่มีการประชุมสัมมนาหรือดำเนินการของคณะสงฆ์เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงบประมาณ

การจัดการศึกษา ($\mu = 4.05$) ส่วนกิจกรรมที่มีปัญหามากเป็นลำดับสุดท้าย คือ ไม่มีระบบการจัดทำบัญชีรับ-จ่ายเงินในการจัดการศึกษาที่สามารถตรวจสอบได้ ($\mu = 3.87$)

ตารางที่ 5 สภาพปัญหาการจัดการศึกษาในงานบุคคล ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน

ข้อที่	สภาพการจัด	ระดับความเห็นว่าเป็นปัญหา		แปลค่า
		μ	σ	
1.	เจ้าสำนักเรียน ส่วนใหญ่ คือเจ้าอาวาส และเป็นโดยตำแหน่งจึงไม่สนใจดูแล เอาใจใส่ ในกิจกรรมในสำนักเรียนเท่าที่ควร	3.83	0.95	มาก
2.	เจ้าสำนักเรียน ขาดความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะจัดการศึกษานักธรรมให้มีคุณภาพอย่างแท้จริง	3.80	0.99	มาก
3.	เจ้าสำนักเรียนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้บริหารสำนักเรียน ขาดความรู้และทักษะในการจัดการศึกษา	3.78	0.94	มาก
4.	ผู้ได้รับมอบหมายจากเจ้าสำนักเรียนให้มีการดูแลการจัดการศึกษาแทนเจ้าสำนักเรียน ได้มาเพราะความสนิทสนมคุ้นเคยกับเจ้าสำนักเรียน มากกว่าความรู้ความสามารถ	3.87	1.00	มาก
5.	การสรรหาครูผู้สอนส่วนใหญ่ใช้การรู้จักคุ้นเคยโดยไม่มีกระบวนการสรรหาที่เหมาะสม	3.96	0.88	มาก
6.	สำนักเรียนที่อยู่ชนบท โดยทั่วไปจะหาครูผู้สอนที่มีความรู้และทักษะในการสอนได้ยาก	4.08	0.89	มาก
7.	ครูผู้สอน ที่สอนเก่ง ส่วนหนึ่งลาสิกขา ทำให้สูญเสียครูผู้สอนที่มีความสามารถ	4.05	0.94	มาก
เฉลี่ย		3.91	0.94	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นว่า การจัดการศึกษาในงานบุคคล โดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.91$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่ากิจกรรมที่มีปัญหามาก 3 ลำดับแรก คือ สำนักเรียนที่อยู่ชนบทโดยทั่วไปจะหาครูผู้สอนที่มีความรู้และทักษะในการสอนได้ยาก ($\mu = 4.08$) ครูผู้สอน ที่สอนเก่ง ส่วนหนึ่งลาสิกขา ทำให้สูญเสีย

ครูผู้สอนที่มีความสามารถ ($\mu = 4.05$) และการสรรหาครูผู้สอนส่วนใหญ่ใช้การรู้จักคุ้นเคยโดยไม่มีกระบวนการสรรหาที่เหมาะสม ($\mu = 3.96$) ส่วนกิจกรรมที่มีปัญหามากเป็นลำดับสุดท้าย คือ เจ้าสำนักเรียนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้บริหารสำนักเรียน ขาดความรู้และทักษะ ในการจัดการศึกษา ($\mu = 3.78$)

กองหอสมุด
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ตารางที่ 6 สภาพปัญหาการจัดการศึกษาในงานบริหารทั่วไป ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอน

ข้อที่	สภาพการจัด	ระดับความเห็นว่าเป็นปัญหา		แปลค่า
		μ	σ	
1.	แต่ละสำนักเรียนขาดการจัดทำแผนงานจัดการศึกษา แผนกิจกรรมที่ชัดเจน	3.96	0.83	มาก
2.	ขาดการประชาสัมพันธ์ ให้ชุมชน ท้องถิ่น ทราบถึงกระบวนการและปัญหาในการจัดการศึกษาแผนกิจกรรม	3.93	0.85	มาก
3.	ขาดระบบข้อมูลสารสนเทศที่รวบรวม ข้อมูลต่าง ๆ ในการจัดการศึกษา ของสำนักเรียน ที่เป็นหลักฐานอ้างอิงได้	3.96	0.89	มาก
4.	ขาดการกระตุ้นและจูงใจให้ชุมชนและท้องถิ่น สนใจที่จะส่งบุตรหลานเข้าเรียนแผนกิจกรรม	4.08	0.82	มาก
5.	ความเหมาะสมของที่ตั้งสำนักเรียน ณ วัดใดวัดหนึ่งของตำบล	3.78	0.97	มาก
6.	ความเหมาะสมของสถานที่เรียน ตามอาคารต่าง ๆ ของวัดที่เป็นสำนักเรียน	3.66	1.02	มาก
7.	ขาดการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของจำนวนนักเรียนที่สามารถเปิดเป็นสำนักเรียนได้	4.00	0.86	มาก
8.	ขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายและชุมชนในการบริหารจัดการศึกษา	4.03	0.75	มาก
9.	ขาดระบบการควบคุมดูแล การบริหารจัดการศึกษาที่ดี	3.98	0.84	มาก
10.	ขาดการประเมินผลการจัดการศึกษาแผนกิจกรรมเพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา	3.97	0.84	มาก
	เฉลี่ย	3.94	0.87	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นว่า การจัดการศึกษาในงานบริหารทั่วไปโดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.94$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีปัญหามาก 3 ลำดับแรก คือ ขาดการกระตุ้นและจูงใจให้ชุมชนและท้องถิ่นสนใจที่จะส่งบุตรหลานเข้าเรียนแผนกธรรม ($\mu = 4.08$) ขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายและชุมชนในการบริหารจัดการศึกษา ($\mu = 4.03$) และขาดการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของจำนวนนักเรียนที่สามารถเปิดเป็นสำนักเรียนได้ ($\mu = 4.00$) ส่วนกิจกรรมที่มีปัญหามากเป็นลำดับสุดท้าย คือ ความเหมาะสมของสถานที่เรียน ตามอาคารต่าง ๆ ของวัดที่เป็นสำนักเรียน ($\mu = 3.66$)

ตารางที่ 7 สภาพปัญหาการจัดการศึกษาโดยรวมใน 4 งาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอน

งาน	ระดับความเห็นว่าเป็นปัญหา		แปลค่า
	μ	σ	
1. งานวิชาการ	3.91	0.96	มาก
2. งานงบประมาณ	4.04	0.93	มาก
3. งานบุคคล	3.91	0.94	มาก
4. งานบริหารทั่วไป	3.94	0.87	มาก
เฉลี่ย	3.95	0.92	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความเห็นว่า การจัดการศึกษาแผนกธรรม ทั้ง 4 งานมีสภาพปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.95$) และมีสภาพปัญหามากตามลำดับ คือ งานงบประมาณ ($\mu = 4.04$) งานบริหารทั่วไป ($\mu = 3.94$) งานบุคคล ($\mu = 3.91$) และงานวิชาการ ($\mu = 3.91$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการศึกษาแผนกธรรม
 สำนักเรียนขนาดเล็ก จังหวัดลำพูน จำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน

ตารางที่ 8 สภาพปัญหาการจัดการศึกษาในงานวิชาการ จำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหาร
 และครูผู้สอน

ข้อที่	สภาพการจัด	ผู้บริหาร			ครูผู้สอน		
		μ	σ	แปลค่า	μ	σ	แปลค่า
1.	หลักสูตรนักเรียนแต่เดิมมีไว้เพื่อการศึกษา พระธรรมวินัยสำหรับนักบวชเท่านั้นและ หลักสูตรไม่ได้รับการปรับปรุงให้สอดคล้อง กับสภาพปัจจุบัน	4.12	0.80	มาก	4.06	0.94	มาก
2.	เนื้อหาหลักสูตรนักเรียนบางส่วนลึกซึ้งเกิน กว่าที่ผู้เรียนอายุน้อยจะสามารถศึกษาได้	3.94	0.76	มาก	3.81	0.97	มาก
3.	ภาษาที่ใช้ในหลักสูตรนักเรียนเป็นภาษาที่ ยากต่อการเข้าใจ ของผู้เรียน	3.68	0.96	มาก	3.66	1.10	มาก
4.	หลักสูตรนักเรียนในปัจจุบันอนุญาตให้ ลดหลักสูตรมาเรียนได้ทำให้การสอนนักเรียนมี ความศักดิ์สิทธิ์น้อยลง	3.07	1.36	มาก	3.10	1.41	มาก
5.	ปัจจุบันผู้เรียนส่วนใหญ่จะเรียนทั้งหลักสูตร นักเรียนและหลักสูตรวิชาสามัญควบคู่กันไป จึงไม่สามารถเรียนรู้วิชานักธรรมได้อย่างลึก ซึ้งได้	3.78	1.06	มาก	3.87	0.97	มาก
6.	ปัจจุบัน มีการเรียนการสอนวิชานักธรรมเพียง 3-5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์จึงไม่สามารถสอน ให้ครบเนื้อหา ตามหลักสูตรนักเรียนได้	4.03	0.82	มาก	4.15	0.91	มาก
7.	ผู้เรียนไม่สนใจเรียนหลักสูตรวิชานักธรรม เพราะไม่สามารถเทียบโอนได้สูงเหมือนกับ สมัยก่อน	3.94	0.93	มาก	4.08	0.94	มาก

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ข้อที่	สภาพการจัด	ผู้บริหาร			ครูผู้สอน		
		μ	σ	แปลค่า	μ	σ	แปลค่า
8.	ปัจจุบันจัดการเรียนการสอนวิชาสามัญมากกว่าวิชานักธรรมเป็นอย่างมากทำให้ความสำคัญของการศึกษานักธรรมลดต่ำลงมาก	4.05	0.89	มาก	4.13	0.86	มาก
9.	นักเรียนไม่สนใจวิชานักธรรม เพราะยากที่จะเรียนให้ได้ผล	3.77	0.90	มาก	3.87	0.94	มาก
10.	การสอนของครูผู้สอนขาดความสม่ำเสมอ เพราะครูผู้สอนต้องปฏิบัติกิจของสงฆ์ตามปกติ	3.84	0.94	มาก	3.80	0.95	มาก
11.	นักเรียนให้ความสำคัญการเรียนวิชาสามัญมากกว่าวิชานักธรรม เพราะสามารถใช้วิชาสามัญเป็นประโยชน์กับชีวิตในอนาคตได้มากกว่า	4.15	0.94	มาก	4.29	0.77	มาก
12.	การเรียนวิชานักธรรมใช้เวลาช่วงสั้น ๆ ประมาณ 5-6 เดือน จึงขาดความลึกซึ้งในความรู้ที่จะไปสอนนักธรรม	3.96	0.99	มาก	3.99	0.84	มาก
13.	การเรียนวิชานักธรรมยังใช้วิธีการท่องจำเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้นักเรียนเบื่อหน่ายขาดความกระตือรือร้นในการเรียน	3.64	1.04	มาก	3.84	1.02	มาก
14.	ครูผู้สอนวิชานักธรรมส่วนหนึ่งไม่มีคุณภาพ เพราะไม่มีเกณฑ์มาตรฐานกำหนดคุณสมบัติครูผู้สอนนักธรรมที่เหมาะสม	3.78	1.08	มาก	3.86	0.93	มาก
15.	ครูผู้สอนวิชานักธรรมขาดความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะสอนให้ผู้เรียนมีความรู้ตามหลักสูตรอย่างแท้จริง	3.80	1.00	มาก	3.80	1.02	มาก
16.	ขาดกระบวนการพัฒนาครูผู้สอน แผนกธรรมอย่างต่อเนื่อง	3.98	0.99	มาก	3.91	0.88	มาก

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ข้อที่	กิจกรรม	ผู้บริหาร			ครูผู้สอน		
		μ	σ	แปลค่า	μ	σ	แปลค่า
17.	ไม่มีการประชุมสัมมนาเพื่อปรับปรุงแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนวิชานักธรรม	3.84	1.16	มาก	3.98	0.89	มาก
18.	คณะสงฆ์ไม่มีการติดตามตรวจสอบหรือนิเทศการเรียนการสอนนักธรรม	3.94	0.95	มาก	3.96	0.96	มาก
19.	ในกระบวนการวัดผลการสอบนักธรรมยังขาดมาตรฐานที่จะวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง	3.92	1.03	มาก	3.97	0.95	มาก
20.	การตัดสินใจได้ตกในผลการสอบหลักสูตรนักธรรมขาดความจริงจัง ส่วนหนึ่งสอบผ่านทั้ง ๆ ที่ไม่มีความรู้	4.07	1.14	มาก	4.16	0.97	มาก
	เฉลี่ย	3.87	0.99	มาก	3.91	0.98	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่า ผู้บริหารมีความเห็นว่า การจัดการศึกษาในงานวิชาการโดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.87$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีปัญหา มาก 3 ลำดับแรก คือ นักเรียนให้ความสำคัญการเรียนวิชาสามัญมากกว่าวิชานักธรรมเพราะสามารถใช้วิชาสามัญเป็นประโยชน์กับชีวิตในอนาคตได้มากกว่า ($\mu = 4.15$) หลักสูตรนักธรรมแต่เดิมมีไว้เพื่อการศึกษาพระธรรมวินัยสำหรับนักบวชเท่านั้นและหลักสูตรไม่ได้รับการปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ($\mu = 4.12$) และการตัดสินใจได้ตกในผลการสอบหลักสูตรนักธรรมขาดความจริงจัง ส่วนหนึ่งสอบผ่านทั้ง ๆ ที่ไม่มีความรู้ ($\mu = 4.07$) ส่วนกิจกรรมที่มีปัญหามากเป็นลำดับสุดท้าย คือ การเรียนวิชานักธรรมใช้เวลาช่วงสั้น ๆ ประมาณ 5-6 เดือน จึงขาดความลึกซึ้งในความรู้ที่จะไปสอบนักธรรม และครูผู้สอนผู้สอนวิชานักธรรมขาดความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะสอนให้ผู้เรียนมีความรู้ตามหลักสูตรอย่างแท้จริง ($\mu = 3.07$)

สำหรับ ครูผู้สอนมีความเห็นว่า การจัดการศึกษา ในงานวิชาการโดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.91$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรม พบว่า กิจกรรมที่มีปัญหามาก 3

ลำดับแรก คือ นักเรียนให้ความสำคัญการเรียนวิชาสามัญมากกว่าวิชานักธรรม เพราะสามารถใช้วิชาสามัญเป็นประโยชน์กับชีวิตในอนาคตได้มากกว่า ($\mu = 4.29$) การตัดสินใจได้ตกในผลการสอบหลักสูตรนักธรรมขาดความจริงจัง ส่วนหนึ่งสอบผ่านทั้ง ๆ ที่ไม่มีความรู้ ($\mu = 4.16$) และปัจจุบันมีการเรียนการสอนวิชานักธรรมเพียง 3-5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์จึงไม่สามารถสอนให้ครบเนื้อหาตามหลักสูตรนักธรรม ได้ ($\mu = 4.12$) ส่วนกิจกรรมที่มีปัญหามากเป็นลำดับสุดท้าย คือ การเรียนวิชานักธรรมใช้เวลาช่วงสั้น ๆ ประมาณ 5-6 เดือน จึงขาดความลึกซึ้งในความรู้ที่จะไปสอบนักธรรม และครูผู้สอนผู้สอนวิชานักธรรมขาดความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะสอนให้ผู้เรียนมีความรู้ตามหลักสูตรอย่างแท้จริง ($\mu = 3.10$)

ตารางที่ 9 สภาพปัญหาการจัดการศึกษาในงานงบประมาณ จำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอน

ข้อที่	สภาพการจัด	ผู้บริหาร			ครูผู้สอน		
		μ	σ	แปลค่า	μ	σ	แปลค่า
1.	เงินอุดหนุนรายหัว จำนวนน้อยเกินไป ไม่เพียงพอต่อการนำมาใช้ในการจัดการศึกษา	4.33	0.87	มาก	4.15	0.92	มาก
2.	บางโรงเรียนมีนักเรียนน้อยมาก การจัดสรร งบประมาณตามรายหัวไม่เหมาะสม ควรมีเกณฑ์ขั้นต่ำ	4.03	0.84	มาก	4.00	0.93	มาก
3.	การหาเงินนอกงบประมาณจากการบริจาค ทำบุญ บางห้องที่หาได้ยาก	3.96	0.99	มาก	4.07	0.91	มาก
4.	ค่านิยภัต /ค่าตอบแทนการสอน มีจำนวน น้อยไม่จูงใจ ให้ครูผู้สอนมีความตั้งใจใน การสอน	4.07	0.94	มาก	3.98	1.03	มาก
5.	ไม่มีระบบการจัดทำบัญชีรับ-จ่ายเงินใน การจัดการศึกษาที่สามารถตรวจสอบได้	3.89	0.95	มาก	3.85	1.01	มาก
6.	การได้รับงบประมาณอุดหนุนการจัดการ ศึกษามีความล่าช้า	4.15	0.90	มาก	4.07	0.91	มาก
7.	ไม่มีการประชุมสัมมนาหรือดำเนินการของ คณะสงฆ์ เพื่อแก้ปัญหาต่างๆที่เกี่ยวกับ งบประมาณการจัดการศึกษา	4.01	0.91	มาก	4.04	0.85	มาก
	เฉลี่ย	4.06	0.91	มาก	4.02	0.94	มาก

จากตารางที่ 9 พบว่า ผู้บริหารมีความเห็นว่า การจัดการศึกษา ในงานงบประมาณโดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.06$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่ากิจกรรมที่มีปัญหามาก 3 ลำดับแรก คือ เงินอุดหนุนรายหัว จำนวนน้อยเกินไปไม่เพียงพอต่อการนำมาใช้ในการจัดการศึกษา ($\mu = 4.33$) การได้รับงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษามีความล่าช้า ($\mu = 4.15$) และค่านิยภัต /ค่าตอบแทนการสอน มีจำนวนน้อยไม่จูงใจ ให้ครูผู้สอนมีความตั้งใจในการสอน

($\mu = 4.07$) ส่วนกิจกรรมที่มีปัญหามากเป็นลำดับสุดท้าย คือ ไม่มีระบบการจัดทำบัญชีรับ-จ่ายเงินในการจัดการศึกษาที่สามารถตรวจสอบได้ ($\mu = 3.89$)

สำหรับครูผู้สอนมีความเห็นว่า การจัดการศึกษา ในงานงบประมาณโดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.02$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่ากิจกรรมที่มีปัญหามาก 3 ลำดับแรก คือ เงินอุดหนุนรายหัว จำนวนน้อยเกินไปไม่เพียงพอต่อการนำมาใช้ในการจัดการศึกษา ($\mu = 4.15$) การหาเงินนอกงบประมาณจากการบริจาค ทำบุญ บางท้องถิ่นทำได้ยาก ($\mu = 4.07$) และการได้รับงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษามีความล่าช้า ($\mu = 4.07$) ส่วนกิจกรรมที่มีปัญหามากเป็นลำดับสุดท้าย คือ ไม่มีระบบการจัดทำบัญชีรับ-จ่ายเงินในการจัดการศึกษาที่สามารถตรวจสอบได้ ($\mu = 3.85$)

ตารางที่ 10 สภาพปัญหาการจัดการศึกษาในงานบุคคล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอน

ข้อที่	สภาพการจัด	ผู้บริหาร			ครูผู้สอน		
		μ	σ	แปลค่า	μ	σ	แปลค่า
1.	เจ้าสำนักเรียน ส่วนใหญ่ คือเจ้าอาวาส และเป็นโดยตำแหน่งจึงไม่สนใจดูแล เอาใจใส่ ในกิจกรรมในสำนักเรียนเท่าที่ควร	3.84	0.90	มาก	3.82	0.96	มาก
2.	เจ้าสำนักเรียน ขาดความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะจัดการศึกษานักธรรมให้มีคุณภาพอย่างแท้จริง	3.80	0.85	มาก	3.79	1.03	มาก
3.	เจ้าสำนักเรียนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้บริหารสำนักเรียน ขาดความรู้และทักษะในการจัดการศึกษา	3.75	0.85	มาก	3.77	0.98	มาก
4.	ผู้ได้รับมอบหมายจากเจ้าสำนักเรียน ให้มีการดูแลการจัดการศึกษาแทนเจ้าสำนักเรียน ได้มาเพราะความสัมพันธ์คุ้นเคยกับเจ้าสำนักเรียน มากกว่าความรู้ความสามารถ	3.80	0.95	มาก	3.87	1.02	มาก
5.	การสรรหาครูผู้สอนส่วนใหญ่ใช้การรู้จักคุ้นเคยโดยไม่มีกระบวนการสรรหาที่เหมาะสม	3.91	0.73	มาก	3.97	0.92	มาก
6.	สำนักเรียนที่อยู่ชนบทโดยทั่วไปจะหาครูผู้สอนที่มีความรู้และทักษะในการสอนได้ยาก	4.01	0.81	มาก	4.09	0.92	มาก
7.	ครูผู้สอน ที่สอนเก่ง ส่วนหนึ่งลาสิกขา ทำให้สูญเสียครูผู้สอนที่มีความสามารถ	4.17	0.84	มาก	4.00	0.96	มาก
	เฉลี่ย	3.90	0.85	มาก	3.90	0.97	มาก

จากตารางที่ 10 พบว่า ผู้บริหารมีความเห็นว่า การจัดการศึกษาในงานบุคคลโดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.90$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่า กิจกรรมที่มีปัญหามาก 3 ลำดับแรก คือ สำนักเรียนที่อยู่ชนบทโดยทั่วไปจะหาครูที่มีความรู้และทักษะในการสอนได้ยาก ($\mu = 4.17$) การสรรหาครูผู้สอนส่วนใหญ่ใช้การรู้จักคุ้นเคยโดยไม่มีกระบวนการสรรหาที่เหมาะสม ($\mu = 4.01$) และครูผู้สอน ที่สอนเก่ง ส่วนหนึ่งลาสิกขา ทำให้สูญเสียครูผู้สอน

ที่มีความสามารถ ($\mu = 3.91$) ส่วนกิจกรรมที่มีปัญหามากเป็นลำดับสุดท้าย คือ เจ้าสำนักเรียน หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้บริหารสำนักเรียน ขาดความรู้และทักษะ ในการจัดการศึกษา ($\mu = 3.75$)

สำหรับครูผู้สอนมีความเห็นว่า การจัดการศึกษา ในงานบุคคลโดยรวมมีสภาพปัญหา อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.90$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่ากิจกรรมที่มีปัญหามาก 3 ลำดับแรก คือ สำนักเรียนที่อยู่ชนบทโดยทั่วไปจะหาครูผู้สอนที่มีความรู้และทักษะในการสอน ได้ยาก ($\mu = 4.09$) ครูผู้สอน ที่สอนเก่ง ส่วนหนึ่งลาสิกขา ทำให้สูญเสียครูผู้สอนที่มีความสามารถ ($\mu = 4.00$) และการสรรหาครูผู้สอนส่วนใหญ่ ใช้การรู้จักคุ้นเคย โดยไม่มีกระบวนการสรรหาที่เหมาะสม ($\mu = 3.97$) ส่วนกิจกรรมที่มีปัญหามากเป็นลำดับสุดท้าย คือ เจ้าสำนักเรียนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้บริหารสำนักเรียน ขาดความรู้และทักษะ ในการจัดการศึกษา ($\mu = 3.77$)

ตารางที่ 11 สภาพปัญหาการจัดการศึกษาในงานบริหารทั่วไป จำแนกตามความคิดเห็นของ
ผู้บริหารและครูผู้สอน

ข้อที่	สภาพการจัด	ผู้บริหาร			ครูผู้สอน		
		μ	σ	แปลค่า	μ	σ	แปลค่า
1.	แต่ละสำนักเรียนขาดการจัดทำแผนงานจัดการศึกษา แผนกิจกรรมที่ชัดเจน	3.89	0.79	มาก	3.97	0.84	มาก
2.	ขาดการประชาสัมพันธ์ ให้ชุมชน ท้องถิ่นทราบถึงกระบวนการและปัญหาในการจัดการศึกษาแผนกิจกรรม	3.85	0.71	มาก	3.96	0.89	มาก
3.	ขาดระบบข้อมูลสารสนเทศที่รวบรวมข้อมูลต่างๆ ในการจัดการศึกษา ของสำนักเรียนที่เป็นหลักฐานอ้างอิงได้	3.94	0.87	มาก	3.96	0.90	มาก
4.	ขาดการกระตุ้นและจูงใจให้ชุมชนและท้องถิ่น สนใจที่จะส่งบุตรหลานเข้าเรียนแผนกิจกรรม	4.14	0.78	มาก	4.06	0.83	มาก
5.	ความเหมาะสมของที่ตั้งสำนักเรียน ณ วัดใดวัดหนึ่งของตำบล	3.77	1.01	มาก	3.77	0.97	มาก
6.	ความเหมาะสมของสถานที่เรียน ตามอาคารต่าง ๆ ของวัดที่เป็นสำนักเรียน	3.71	0.94	มาก	3.63	1.04	มาก
7.	ขาดการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของจำนวนนักเรียนที่สามารถเปิดเป็นสำนักเรียนได้	3.94	0.76	มาก	4.00	0.89	มาก
8.	ขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายและชุมชนในการบริหารจัดการศึกษา	3.92	0.67	มาก	4.06	0.76	มาก
9.	ขาดระบบการควบคุมดูแล การบริหารจัดการศึกษาที่ดี	3.94	0.76	มาก	3.98	0.87	มาก
10.	ขาดการประเมินผลการจัดการศึกษาแผนกิจกรรมเพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา	3.71	0.70	มาก	4.04	0.87	มาก
	เฉลี่ย	3.88	0.80	มาก	3.94	0.89	มาก

จากตารางที่ 11 พบว่า ผู้บริหารมีความเห็นว่า การจัดการศึกษาในงานบริหารทั่วไปโดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.88$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่ากิจกรรมที่มีปัญหามาก 3 ลำดับแรก คือ ขาดการกระตุ้นและจูงใจให้ชุมชนและท้องถิ่น สนใจที่จะส่งบุตรหลานเข้าเรียนแผนกธรรม ($\mu = 4.14$) ขาดระบบข้อมูลสารสนเทศที่รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ในการจัดการศึกษา ของสำนักเรียน ที่เป็นหลักฐานอ้างอิงได้ ($\mu = 3.94$) และขาดการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของจำนวนนักเรียนที่สามารถเปิดเป็นสำนักเรียนได้ ($\mu = 3.94$) ส่วนกิจกรรมที่มีปัญหามากเป็นลำดับสุดท้าย คือ ความเหมาะสมของสถานที่เรียน ตามอาคารต่าง ๆ ของวัดที่เป็นสำนักเรียน ($\mu = 3.71$) และขาดการประเมินผลการจัดการศึกษาแผนกธรรมเพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ($\mu = 3.71$)

สำหรับครูผู้สอนมีความเห็นว่า การจัดการศึกษาในงานบริหาร งานบริหารทั่วไปโดยรวมมีสภาพปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.94$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายกิจกรรมพบว่ากิจกรรมที่มีปัญหามาก 3 ลำดับแรก คือ ขาดการกระตุ้นและจูงใจให้ชุมชนและท้องถิ่นสนใจที่จะส่งบุตรหลานเข้าเรียนแผนกธรรม ($\mu = 4.06$) ขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายและชุมชนในการบริหารจัดการศึกษา ($\mu = 4.06$) และขาดการประเมินผลการจัดการศึกษาแผนกธรรมเพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ($\mu = 4.04$) ส่วนกิจกรรมที่มีปัญหามากเป็นลำดับสุดท้าย คือ ความเหมาะสมของสถานที่เรียน ตามอาคารต่าง ๆ ของวัดที่เป็นสำนักเรียน ($\mu = 3.63$)

ตารางที่ 12 สภาพปัญหาการจัดการศึกษาในทั้ง 4 งาน จำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอน

ข้อที่	งาน	ผู้บริหาร			ครูผู้สอน		
		μ	σ	แปลค่า	μ	σ	แปลค่า
1.	งานวิชาการ	3.87	0.99	มาก	3.91	0.98	มาก
2.	งานงบประมาณ	4.06	0.91	มาก	4.02	0.94	มาก
3.	งานบุคคล	3.90	0.85	มาก	3.90	0.97	มาก
4.	งานบริหารทั่วไป	3.88	0.80	มาก	3.94	0.89	มาก
	เฉลี่ย	3.93	0.89	มาก	3.94	0.95	มาก

จากตารางที่ 12 พบว่า ผู้บริหารมีความเห็นว่า การจัดการศึกษาแผนกธรรม ทั้ง 4 งาน มีสภาพปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.93$) และมีสภาพปัญหามากตามลำดับ คือ งานงบประมาณ ($\mu = 4.06$) งานบุคคล ($\mu = 3.90$) งานบริหารทั่วไป ($\mu = 3.88$) และงานวิชาการ ($\mu = 3.87$)

ครูผู้สอนมีความเห็นว่า การจัดการศึกษาแผนกธรรม ทั้ง 4 งานมีสภาพปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.94$) และมีสภาพปัญหาตามลำดับ คือ งานงบประมาณ ($\mu = 4.02$) งานบริหารทั่วไป ($\mu = 3.94$) งานวิชาการ ($\mu = 3.91$) และงานบุคคล ($\mu = 3.90$)

**ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหา
การจัดการศึกษาแผนกธรรม สำนักเรียนขนาดเล็ก จังหวัดลำพูน จากแบบสอบถาม
ปลายเปิด**

ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นทั้งที่เป็นปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหา
ผู้วิจัยได้สรุปและนำเสนอตามลำดับความถี่ (f)

งานวิชาการ

สภาพปัญหา

1. ขาดกระบวนการพัฒนาครูผู้สอนอย่างต่อเนื่อง (f = 12)
2. ครูผู้สอนขาดความรู้ ขาดความรับผิดชอบ ขาดการศึกษาอบรม (f = 10)
3. ครูผู้สอนขาดขวัญกำลังใจ (f = 9)
4. ขาดการปรับปรุงสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน (f = 8)
5. ไม่ปรับปรุงเนื้อหาให้เข้าใจง่ายขึ้น (f = 6)
6. ครูผู้สอนไม่มีการวางแผนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ (f = 6)
7. การจัดเวลาเรียนยังไม่เป็นระบบ ไม่แน่นอน มีเวลาเรียนน้อยไป (f = 5)
8. หลักสูตรล้าสมัยเกินไป (f = 4)

แนวทางการแก้ปัญหา

1. ควรให้มีการอบรมสัมมนาครูผู้สอนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้งเพื่อการพัฒนาบุคลากร
ทางการศึกษา (f = 26)
2. ควรมีการประเมินผลและสรุปผลการดำเนินงานของสำนักเรียนที่ชัดเจน (f = 18)
3. ความพัฒนาหลักสูตรให้เข้ากับยุคสมัย (f = 9)

งานงบประมาณ

สภาพปัญหา

1. งบประมาณไม่เพียงพอต่อการจัดการศึกษา (f = 28)
2. การเบิกจ่ายงบประมาณล่าช้า (f = 17)
3. การจัดสรรงบประมาณไม่ชัดเจนและไม่โปร่งใส (f = 6)
4. สำนักเรียนต่าง ๆ ไม่มีการจัดทำบัญชีรับ - จ่ายที่ชัดเจน (f = 4)

แนวทางการแก้ปัญหา

1. ควรมีการสนับสนุนงบประมาณเพื่อการจัดการศึกษาแผนกธรรมให้มากกว่าที่เป็นอยู่ ($f = 48$)
2. ควรจัดสรรงบประมาณให้ยุติธรรม ($f = 10$)
3. ควรให้มีการจัดทำบัญชีรายรับ - รายจ่ายของสำนักเรียน ($f = 4$)
4. ควรให้มีการระดมทุนกับทางชุมชน ($f = 4$)

งานบุคคล

สภาพปัญหา

1. บุคลากรไม่เพียงพอ ($f = 14$)
2. บุคลากร(ครูผู้สอน)ขาดความรู้ ($f = 6$)
3. ครูผู้สอนไม่มีความเสียสละช่วยเหลือ ($f = 4$)

แนวทางการแก้ปัญหา

1. คณะสงฆ์ในระดับต่าง ๆ ควรเอาใจใส่มากกว่านี้ ($f = 8$)
2. ควรเพิ่มนิศยภัตรหรือค่าตอบแทนให้ครูผู้สอนอีกหน่อยจะได้มีกำลังใจ ($f = 6$)
3. ผู้ที่ไม่ตั้งใจสอนหรือปฏิบัติงานควรคัดออกและเลือกสรรบุคคลที่มีความพร้อม
ดำเนินการเรียนการสอนต่อไป ($f = 4$)

งานบริหารทั่วไป

สภาพปัญหา

1. ผู้บริหารไม่มีความสนใจการจัดการเรียนการสอน ($f = 10$)
2. ไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ($f = 4$)
3. อาคารสถานที่ไม่เป็นที่ร่มเย็นไม่เอื้อต่อการเรียนการสอน ($f = 3$)
4. ไม่มีการเก็บข้อมูลนักเรียน ($f = 2$)

แนวทางการแก้ปัญหา

1. ควรให้มีการอบรมผู้บริหารบ้างเพื่อปรับวิสัยทัศน์ในการบริหาร ($f = 7$)
2. ควรมีการจัดทำสำมะโนนักเรียน ($f = 4$)
3. ปรับปรุงวิธีการสอนให้เข้ากับการณ์สมัย ($f = 1$)